

Ebre

Un gran desconegut. Existeixen molts pocs estudis sobre el poblat abandonat de Fullola, pertanyent a Tortosa. L'Ajuntament no hi pot actuar per no tenir-ne la propietat

La torre de Fullola, probablement del segle XIII, és l'element més destacat del poblat. FOTO: JOAN REVILLAS



Fullola, el poblat medieval que no va prosperar

MARINA PALLÀS CATURLA
TORTOSA

Està a uns 12 kilòmetres al nord-est de Tortosa, proper al Perelló, i molts tortosins desconeixen la seua existència. Abandonat i molt poc estudiat, apartat dels nuclis de població i envoltat de vegetació, el poblat de Fullola a dia d'avui segueix sent un gran desconegut.

Les restes de l'antic poblat de Fullola, en complet abandonament en l'actualitat, el formen una torre de guaita, l'església pròxima a la torre i cases pràcticament cobertes per vegetació. Més allunyades del nucli central es conserven algunes cases disseminades usades amb fins agrícoles. «El cas de Fullola està molt poc estudiat i els detalls que se'n saben són inconnexes. És una assignatura pendent», valora el director de l'Arxiu Comarcal del Baix Ebre, Albert Curto. «És un cas singular. Havia de ser un centre de repoblament i s'ha conver-

tit en un cas de futur que no va tindre èxit».

L'origen de Fullola se situa al segle XII i la carta de poblament és del segle XIII. El poblat va anar passant entre senyors feudals fins a principis del segle XIV, quan passa a mans de Tortosa. El 1342 la ciutat de Tortosa va fer encastar el seu escut sobre la portada de l'església (en aquell moment es considerava com un carrer de Tortosa, avui en dia seria com una pedania). Cal recordar que en aquella època gran part del Baix Ebre i del Montsià eren de Tortosa. En aquests anys ja existeixen ordenances municipals referides a Fullola, com la constitució de les basses, la regulació de l'aigua del pou, etc. Però el 1496 només constaven vuit focs (vuit cases). La torre, cilíndrica i d'uns 16 metres d'alçada, sembla ser que dataria del segle XIII. Actualment és l'element més visible, però està en mal estat. De l'església, d'estil gòtic, només resten parets de tan-caments i els arcs de la volta.



L'escut de Tortosa inscrit, ja que en aquell moment es considerava un carrer de la ciutat. FOTO: JOAN REVILLAS

També hi ha una pila baptismal que si bé podria semblar romànica, el director de l'Arxiu ho qüestiona. Existeixen referències per a donacions econòmiques per construir l'església a finals del segle XIV. L'espai té diverses figures de protecció, com a bé cultural d'interès nacional.

Curto apunta que es va començar a abandonar al segle XVII pels voltants de la Guerra dels Segadors. «Fullola tenia dèficit d'aigua i el que és evident és que en estar apartat dels nuclis urbans, tenia dos opcions: o créixer al segle XIV (l'església és molt gran per al que era el poble) o desa-

parèixer». Avui, encara que abandonat, les restes de Fullola segueixen dempeus i han sofert vandalisme.

El setembre del 2019, l'Ajuntament de Tortosa va aprovar una moció proposada per Movem Tortosa que instava a iniciar un procés per conèixer la propietat de l'espai, desconeguda, i iniciar les actuacions necessàries per consolidar els elements que estiguen més degradats. El regidor de Cultura de l'Ajuntament de Tortosa, Enric Roig, explica al *Diari* que el fet que siga de propietat privada dificulta molt el procés per consolidar l'espai. «No podem invertir directament mentre no siga propietat de l'Ajuntament», expressa. «Potser s'hauria de fer una intervenció global amb col·laboració público-privada».

El president de l'Associació Amics dels Castells de Tortosa, Jordi Mulet, lamenta l'estat en què es troba el poblat. «És ja la tercera o quarta moció que es fa al respecte per millorar Fullola i no s'ha fet res. El primer a fer és identificar el propietari i tot seguit apuntalar la torre perquè no caigui», valora. El president insisteix en la importància de la conservació del patrimoni històric. «Fullola

Diverses mocions en els últims anys han instat a consolidar el poblat, però no s'hi ha actuat

formava part de les fortificacions de vigilància de la ciutat. Com podem tenir-ho així estant sols a 12 kilòmetres de Tortosa?».

Recentment Fullola ha estat d'actualitat per tres parcs eòlics projectats a la zona, ara desestimats per la Ponència Ambiental. A l'agost es va constituir una plataforma ciutadana contrària als parcs, Salvem Torrefullola i La Mola, amb un centenar de veïns adherits. L'Anna Valverde és una de les portaveus, i viu a Fullola per temporades des de fa 17 anys. «El que passa és que Tortosa té molt de patrimoni, i per això entenem que l'Ajuntament no ho veu una prioritat com per investigar la propietat i actuar. S'hauria de fer alguna cosa a la torre, que pot caure», valora. Valverde explica que en els últims anys han crescut molt substancialment els veïns de la zona, molts dels quals estrangers, i que es dediquen al cultiu de l'oli ecològic. «S'estan recuperant molts masos i murs de pedra en sec», explica.

L'arribada dels nous veïns obre la porta a la pregunta si el poblat, que no va prosperar el segle XV, podria fer-ho al segle XXI.